

ZAGREB: PRAVILA PONAŠANJA U POLITIČKO – VOJNIM ASPEKTIMA SIGURNOSTI

Seminar RACVIAC-a na temu *OSCE – Code of Conduct on politico-military aspects of security* održan je u zagrebačkom hotelu "I" od 2. do 4. travnja 2001. Cilj je seminara bilo daljnje učvršćenje stabilnosti i sigurnosti u području JI Europe. Na skupu su sudjelovali predstavnici oružanih snaga ili vladini dužnosnici iz Slovenije, Hrvatske, BiH, Jugoslavije, Makedonije, Albanije, Bugarske, Rumunjske, Grčke, Turske, Italije, Austrije, Njemačke, Švicarske, Velike Britanije i SAD-a.

Za bolje razumijevanje aktivnosti RACVIAC-a (*Regional Arms Verification and Implementation Assistance Center*) potrebno je pojasniti njegovu povijest i zadaće;

- u Koelnu je 10.6.1999. godine sklopljen Pakt za stabilnost u JI Europi;
- u siječnju naredne godine javlja se ideja o pokretanju RACVIAC-a, koji je već u lipnju uključen u projekte Pakta za stabilnost ("treća radna grupa");
- cilj je projekta stvoriti ozračje povjerenja i sigurnosti u području JI Europe putem ojačanja transparentnosti, otvorenosti i predvidljivosti obrambenih politika država članica;
- namjera RACVIAC-a je potpora, a ne dupliciranje obveza koje OSCE-a ima prema Daytonskom sporazumu u području učvršćenja međunarodne sigurnosti i suradnje;
- RACVIAC treba pomoći u ostvarenju potpune i ispravne implementacije potpisanih sporazuma o kontroli naoružanja prema jedinstvenim standardima;
- Njemačka je glavni financijer projekta, dok Hrvatska osigurava logističku potporu pa je centar RACVIAC-a otvoren u Raktiju već 2.10.2000. godine.

Struktura RACVIAC-a obuhvaća: 1. odjel za dijalog i suradnju, 2. odjel za verifikaciju i uvježbavanje, 3. zapovjednu strukturu te odjele za administraciju i odnose s javnošću.

Dokument *Code of Conduct* donesen je na sastanku OSCE-a u Budimpešti 1994. godine s ciljem nadvladavanja nekadašnjih faktora ugroze i to ponajviše činjenicom što se države potpisnice odriču dijela državnih prerogativa u sferi obrambene politike; uvode se i elementi za demokratski nadzor oružanih snaga. *Code of Conduct* nije međunarodno pravno obvezujući dokument pa nije done-sena obvezujuća procedura za njegovu provedbu. Stoga je bilo posebice važno da se ostvare odredbe sporazuma u svim državama potpisnicama (a posebno u državama JI Europe).

Tijekom prvoga dana seminara govorilo se o općem značenju kojeg ima *Code of conduct* kao instrument transparentnosti i izgradnje povjerenja, dok su na radu u radnim grupama sudionici seminara bili upoznati sa najnovijim prijedlozima za njegovo unapređenje. Prvi je govornik bio dr. Dietrich Genschel (umirov-

ljeni general Bundeswehra i doktor političkih znanosti) na temu političko značajnije "Code of conduct". Kao jedan od zasigurno najboljih govornika cjelokupnog seminara, dr. Gencshel iznio je izvrstan pregled koncepta seminara kao i samog *Code of conduct*.

Drugoga dana seminara izlaganja govornika bila su vezana uz samu bit OSCE-ovog dokumenta, dok se na radu u radnim grupama težilo prikazati odredbe sporazuma prema tematskim cjelinama radi lakše sistematizacije i izbjegavanja njihovog možebitnog preklapanja. Ključni je govornik tog dana bio dr. Almand Lawson (kapetan američke mornarice i doktor međunarodnog prava, predavač na *George Marshall Center*, Garmisch Partenkirchen, Njemačka) s izvrsno obrađenom temom političkog nadzora oružanih snaga s naglaskom na područje JI Europe.

Posljednjeg dana seminara, izloženi su primjeri implementacije *Code of conduct* u Turskoj i Poljskoj čime se mogao steći konkretan uvid u aktivnosti tih država s ciljem njegove implementacije. Tijekom rada u radnim grupama došlo se do nekih novih prijedloga – kako unaprijediti odredbe i implementaciju sporazuma.

Može se zaključiti kako je cilj seminara ostvaren budući da su izneseni brojni konkretni primjeri implementacije sporazuma kao i prijedlozi za njegovo daljnje unapređenje. Iako je tema seminara bila ponešto općenito određena, sudionici su svojom aktivnošću uspjeli i nadmašiti očekivanja organizatora. Naredni seminar RACVIACA predviđen je za jesen s temom *Vienna document – Open skies*, tj. slobodan prelet izviđačkih zrakoplova radi nadzora vojnih potencijala, što će, prema očekivanjima organizatora, biti još zanimljivija radna tema.

Marko Trnski